

Nº 10. HEDWIGIA. 1874.

Notizblatt für kryptogamische Studien,

nebst Repertorium für kryptog. Literatur.

Dresden, Monat October.

Inhalt: von Trevisan, zwei neue Arten der G. Aspidium; von Thümen, nochmals Protomyces pachydermus. — Repertorium: Verhandlungen der k. k. zool.-bot. Gesellsch. in Wien Bd. XXIII. (Schluss); Kienitz-Gerloff, Beiträge zur Entwickl.-Geschichte des Lebermoos-Sporogoniums; Rees, über eine an *Puccinia Malvacearum* Mtge. angestellte Untersuchung; L. Rabenhorst, die Algen Europa's, Dec 238 und 239; Dr. Sauter, Standort der Bruchia. Vorläufige Notiz über *Ustilago subinclusa* Körnicke nov. sp. — Neue Literatur. — Anzeige.

Zwei neue Arten der Gattung *Aspidium* von Victor Graf von Trevisan de Saint-Léon.

1) *Aspidium asterolepis* Trevis*

Folia coriacea, rigida; petiolus inferne?, superne cum rachide paleis uniformibus, rigidis, nitidis, fusco-nigricantibus, unicoloribus, lanceolatis, longissime acuminatis, inferne margine parce breviciliatis, superne integerrimis, laxe obsitus. Lamina supra opaco-viridis glabra, infra pallidior praecipue ad rachides secundarias, nervosque paleis minutissimis squamulaeformibus, irregulariter stellatim longe fimbriatis albescentibus, uno latere in aristam dilute fuscescemt productis, hinc inde adspersa, oblongo-lanceolata, sensim breviter acuminata, basin versus non vel vix angustata, bipinnatisecta. Segmenta I. O. usque 14 centim. longa, $2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$ centim. lata, approximata, patentia, oblongo-elongata, sensim angustata longe acuminata, subfalcata, inferiora manifeste petiolata, suprema sessilia. Segmenta II. O. numerosa omnino contigua 15—20 millim. longa, basalia in segmentis I. O. infimis breviter petiolata, reliqua-sessilia ala lata basi inter se confluentia, unde rachis secundaria alata, e basi integerrima inferiore cuneata superiore truncata subauriculata trapezio-ovata breviter pungentia acuta, basalia lateris superioris maxima oblonga obtuse aut subpungenti-auriculata grosse crenata, reliqua obtuse aut pungenti-serrata. Nervi subimmersi.

Sori utrinque 4—7 uniseriati, medii inter costam et marginem segmentorum, mediocres. Indusium orbiculare

---

*⁾ Nomen derivatum ex *αστηρ*, stella, et *λεπος*, squama.

peltatum, membranaceum, tenerum, glabrum, in insertione depressa nigricans, margine integrum, cito deciduum.

Habitat in Nova Seelandia (Mannkau, Wacuku), legit F. Hochstetter n. 145 (sub nomine „*Polystichum vestitum*“ communicatum).

In petiolo fasciculi 7. Sporae magnae, nigrae, dense muriculatae.

Species Aspidio vestito Swartz (Syn. fil. pag. 53 et 254.), quorum conmiserunt, certo diversa paleis petioli uniformibus, lamina infra paleis squamulaeformibus stellato-fimbriatis adspersa, basin versus non vel vix angustata, segmentis II. O. sessilibus ala lata basi inter se confluentibus, soris inter costam et marginem mediis, in petiolo fasciculis 7; dum in Aspidio vestito, prae caeteris a clar. Mettenius (Aspid. n. 101.) et Milde (Fil. eur. atl. pag. 110.) optime descripto, paleae petioli difformes, paleae squamulaeformes laminae inferioris nullae, lamina basin versus angustata, segmenta II. O. petiolulata ala basi inter se non confluentia, sori margini potius quam costae approximati, in petiolo fasciculi 3—5.

Ab Aspidio obtuso Kunze herb., Metten. Aspid. n. 120., Hook. Spec. fil. IV. pag. 24. tab. 221., Syn. p. 252. (*Polystichum obtusum* J. Smith, in Hook. Journ. of Botan. III. pag. 412., Presl Epim. bot. pag. 53.), itidem lamina infra paleis squamulaeformibus stellato-fimbriatis (a Mettenio recte „paleae“, a Preslio minus apte „pili“ nuncupatis) hinc inde adspersa, omnino recedit.

Caeterum mira apud nonnullos confusio filicum sub nomine Aspidii vestiti et aculeati junctorum. De hac re alibi. Hic animadvertere sequentia tantum licet:

Aspidii vestiti Swartz specimina tot vidi, ut jure contendere possim, eum re vera speciem ab omni Aspidio aculeato distinctissimam esse.

Aspidium vestitum Sieber Flor. maurit. ed. I. suppl. n. 48, perperau a clar. Kuhn (Fil. afr. pag. 125.) sub Aspidio ammifolio (Desv.) citatum, est species ab Aspidio vestito Swartzii longe aliena, ab Aspidio stramineo Kaulf. (Metten. Aspid. n. 116.) imprimis eximia et constantissima glabritie probe distincta, Aspidium Sieberianum (*Polystichum Sieberianum* Presl Tent. pterid. pag. 83, Epimel. bot. pag. 53.) nuncupanda, de qua celeberrimus Hooker (Spec. fil. IV. pag. 20.), magnam specierum diversissimarum copiam sub suo Aspidio aculeato jungens, scripsit: „I hardly venture to consider distinct from aculeatum.“ Sub numero 34 Synops. filicum Sieberus pro maxima parte verum Aspidium stramineum Kaulfussii distribuit una cum nonnullis

speciminiibus omnino ad Aspidium Sieberianum spectantibus. Nomen „Aspidium ammifolium“ Desv. (Berlin. Magaz. V. pag. 321., Ann. Linn. VI. pag. 250.) quidem straminei Kaulfussii antiquius, sed valde incertum an aliae speciei (Phegopteris ammifolia Féé Gen. pag. 243.), an Aspidii straminei, an Aspidii Sieberiani sit synonymum. Aspidio stramineo pertinet Aspidium hyalinum Bojer, fide specimin. original. in meo herbario (Trevis. Catal. herb. cryptog. ed. I., 1851, pag. 7. num. 6.)

Aspidium vestitum Zollinger Pl. jav. n. 615 (z) ad formas Aspidii mucronifolii Blume (Enum. fil. jav. pag. 164.) pertinet.

Aspidium vestitum W. Lechler Pl. magell., ed. R. F. Hohenacker, n. 1037, Aspidio mohrioide Bory (Voy. Duper. Crypt. pag. 267. tab. 35. fig. 1.) spectat. In Filic. Lechler. pag. 20. Mettenius plantam hanc magellanicas. n. 1037 minus apte ad Aspidium vestitum Swartzii retulit.

Aspidium (Polystichum) vestitum F. Hochstetter Plant. Novae Seelandiae n. 70, pro parte, scilicet specimina e loco „Zwischen Waipo und Taupo“, est Aspidium polyblepharum Römer Msc., Kunze in Botan. Zeit. VI. pag. 572. (Polystichum polyblepharum Presl Epimel. botan. pag. 56.), quod cel. Mettenius (Aspid. n. 108.) ut „forma densius crinito-paleacea“ laeve suo Aspidio lobato var. angulari (Aspidium aculeatum Swartz) retulit. Hoc Aspidium polyblepharum etiam in insulis Philippinis a Cumingio lectum, sine numero et loci speciali indicatione, possideo. Est species ab Aspidiis aculeato, vestito, affinibusque, optime distincta, imprimis „indusiis coriaceis rufescentibus late nigro-umbilicatis“ memorabilis.

Aspidium (Polystichum) vestitum F. Hochstetter Plant. Novae Seelandiae n. 70, pro parte, scilicet specimina sine loci speciali indicatione, est Aspidium Richardi Hook (Spec. fil. IV. pag. 23. tab. 222).

Aspidium (Polystichum) vestitum F. Hochstetter Plant. Novae Seelandiae n. 70, pro parte, scilicet specimina e loco „Thuna Gegend“, est Phegopteris sylvatica Trevis. (Polypodium sylvaticum Colenjo, Hook. Spec. fil. IV. pag. 249.), species ab omni Aspidio aculeato plane et omnino diversa.

Aspidium (Polystichum) vestitum Rency, e Chili, est Aspidium tetragonum (Polystichum tetragonum Féé Mem. VIII. pag. 99).

Aspidium vestitum R. A. Philippi Plant. chilens., ed R. J. Hohenacker, n. 211, in sylvis provinciae Valdiviensis anno 1852 lectum, est Aspidium flexum Kunze

Anal. pterid. pag 44. — 1837; Hook. and Bak. Syn fil. pag. 255. (*Aspidium Berteroanum* Colla Plant. rar. chil., Fasc. ult. pag. 42, tab. 70; Hook. Spec. fil. IV. pag. 33. tab. 229. — nomen posterius).

2) *Aspidium hemicardion* Trevis.

Folia membranacea, translucida; petiolus inferne glaber, superne puberulus, paleis membranaceis, fuscescentibus, margine integerrimis, valde elongatis et in setam longissimam flaccidam capillarem productis hinc inde obsitus. Lamina utrinque viridis, glabra, elongato-lanceolata, pinnata. Pinnae numerosae, usque 11—12 centim. longae, $1\frac{1}{4}$ — $1\frac{1}{2}$ centim. latae, eximie alternae, patentes, sessiles, e basi inferiore cordata petiolum tegente, superiore oblique truncata, elongatae abrupte acuminatae, acumine subfalcato undulato, subrepando-integerrimae, inferiores remotae paullulum abbreviatae, superiores approximatae sensim decrescentes suprema lateralis cum terminale confluens. Nervi pinnati densi, utrinque ramos 2—3 emittentes, apice furcati, cum ramis, excepto ramo antico infimo, marginem attingentes.

Sori utrinque ad costam biseriati, seriei internae costae valde approximati, prope basin ramorum anticorum infimorum marginem non attingentium impositi; seriei secundae seriei internae itidem approximati, prope basin ramorum posticorum infimorum marginem attingentium impositi. Indusium orbiculare peltatum, membranaceum glabrum, margine integrum, deciduum.

Habitat in America tropica, loco speciali non dessignato ex herb. L. Cl. Richard in herb. meo).

Species Aspidio semicordato Swartz Syn. fil. pag. 45. (*Hemicardion Nephrolepis* Fée Gen. fil. pag. 282.) quidem affinis, attamen meo sensu probe distincta foliis membranaceis nec subcoriaceis opacis, paleis, pinnis abrupte nec sensim acuminatis, praecipue vero soris costae valde approximatis et indusio membranaceo nec coriaceo, dum in Aspidio semicordato sori, itidem utrinque ad costam biseriati, raro triseriati, seriei internae costae approximati, seriei secundae fere medii inter costam et marginem, et indusium eximie coriaceum.

Ab Aspidio Gaudichaudii Trevis.* (*Hemicardion crenatum* Fée Gen. fil. pag. 283. tab. 22. A. fig. 1.), cui haec nostra etiam affinis, et in quo basis superior pinnarum itidem truncata, inferior cordata petiolum tegens, pinnae abrupte acuminatae, differt lamina elongato-lanceolata nec

*) *Aspidium crenatum* Metten. Aspid. n 114. jam adest.

ovata, pinnis angustioribus longioribusque, et sororum dispositione, qui in Aspidio Gaudichaudii triseriati, seriebus inter se aequidistantibus, seriei internae medii inter costam et seriem medianam, seriei medianae medii inter costam et marginem, seriei externae fere medii inter seriem medianam et marginem, potius margini magis approximati, omnes versus apicem ramorum nervorum impositi.

Aspidium Preslianum Metten. Aspid. n. 81. (Hemicardion Cumingianum Féé Gen. fil. pag. 283. tab. 22. A. fig 2.) et Aspidium truncatum Trevis., non Gaudich., (Aspidium semicordatum ♂. truncatum Hook. Spec. fil. IV. pag. 17.) longius distant. In Aspidio Presliano pinnae utrinque cordatae, basi inferiori latiore, basi superiore breviore, soris utrinque biseriatis, seriebus inter se aequidistantibus, seriei internae costae, seriei externae margini magis approximati. In Aspidio truncato pinnae basi utrinque transverse truncatae.

Hemicardion subhastatum ex Amboyna, et Hemicardion Cochinchinae Féé (Gen. fil. pag. 282.) nomine tantum innotuerunt. Hemicardion subhastatum fide Hookeri (Spec. fil. IV, pag. 17.) erit forma Aspidii Presliani („Superior lobe a little more divaricated“). Hemicardion macrosorum Féé (Mém. Joug. VIII. pag 101.) teste ipso Hookero ab Aspidio semicordato non differt. Celeberrimus Hooker primum (Spec. fil. IV. pag. 17.) Aspidia Preslianum, semicordatum, Gaudichaudii et truncatum tanquam varietates distinxit, dein (Syn. fil. pag. 249.) in unicum speciem coniunxit, quam sententiam admittere non posse candide confiteor, cum omnia specimina visa docuerunt characteres formae basis pinnarum et dispositionis sororum semper in eodem individuo et in eadem specie constantes, nec unquam formas intermedias inveni, nec ab aliis, quantum scio, indicantur.

Modoetiae, 18. Augusti 1874

Nochmals *Protomyces pachydermus* Thm.

Obgleich ein abgesagter Feind aller Zeitungs-Controversen, kann ich doch nicht umhin auf die „Kurze Notiz“ des Herrn P. Magnus in No. 8 d. Bl. in wenig Worten zu antworten. Der von mir beschriebene und benannte *Protomyces* hat, wie ich ja selbst in No. 7 der „*Hedwigia*“ bemerkte, nur wenige Kennzeichen, durch welche er sich von *Pr. macrosporus* Ung. unterscheidet, es sind dies besonders die Dicke der Membran und dann das Vorkommen auf Synanthereen, während *Pr. macrosporus* bis jetzt ausschliesslich auf Umbelliferen beobachtet wurde. Diese Gründe bestimmten mich meinen Pilz als neue Art zu be-

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Hedwigia](#)

Jahr/Year: 1874

Band/Volume: [13_1874](#)

Autor(en)/Author(s): Trevisan Victor B. A.

Artikel/Article: [Zwei nene Arten der Gattung Aspidium 145-149](#)